

KNELPUNTEN DIENSTENCONTRACTEN

REEKS KNELPUNTEN CONTRACTENRECHT

BERNARD TILLEMAN

Gewoon hoogleraar K.U.Leuven/KULAK

ALAIN VERBEKE

Gewoon Hoogleraar K.U.Leuven & Universiteit Tilburg
Advocaat te Brussel

EDITORS

**Contract & Vermogen Onderzoeksalliantie
K.U. Leuven Rechtsfaculteit**

Nr. 4

<http://www.law.kuleuven.be/contract.vermogen/>

KNELPUNTEN DIENSTENCONTRACTEN

BERNARD TILLEMAN & ALAIN VERBEKE
Editors

Met bijdragen van

PAUL ALAIN FORIERS
WIM GOOSSENS
BERNARD TILLEMAN
PATRICK WÉRY

intersentia

Antwerpen – Oxford

Knelpunten dienstencontracten
Bernard Tilleman & Alain Verbeke (eds.)

© 2006 Bernard Tilleman, Alain Verbeke en Intersentia
Antwerpen – Oxford
<http://www.intersentia.be>

ISBN-10: 90-5095-631-9
ISBN-13: 978-90-5095-631-4
D/2006/7849/76
NUR 822

All rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgevers.

WOORD VOORAF

De rechtspraktijk is het laboratorium van de jurist. De realiteit van het dagelijkse leven is onvoorspelbaar en onverwachter dan de meest creatieve academicus het nog maar in zijn stoutste dromen zou kunnen bedenken. Wellicht verklaart dit mede waarom de rechtspractizijn, of hij nu advocaat is, notaris of gerechtsdeurwaarder, magistraat, ambtenaar of bedrijfsjurist, vaak onverrichterzake de literatuur, de vele boeken en artikelen, consulteert en zich zuchtend afvraagt waarom nu net weer over zijn of haar specifiek probleem niets te vinden is. Heeft daar dan echt niemand aan gedacht?

In de hoop daaraan een beetje te kunnen verhelpen in het voor de praktijk belangrijke domein van het contractenrecht, startte Alain Verbeke in 2003 met de reeks *Knelpunten Contractenrecht*. Intussen ging zijn Instituut voor Contractenrecht een onderzoeksalliantie aan met het Centrum voor Rechtsmethodiek van de K.U.Leuven en KULAK. De reeks *Knelpunten Contractenrecht* wordt dan ook al sinds 2004 uitgegeven door Bernard Tilleman en Alain Verbeke, die samen de Contract & Vermogen Onderzoeksalliantie leiden. De vorige drie edities behandelden “Huur” (2003), “Kanscontracten” (2004) en “Verkoop Onroerend Goed” (2006).

Het uitgangspunt is een knelpunt. Dit is een praktische vraag of probleem waarmee men tijdens de dagelijkse actie van de rechtsbeoefening wordt geconfronteerd. De uitdaging is te proberen voor dit knelpunt een oplossing te formuleren die wetenschappelijk is onderbouwd maar ook praktisch hanteerbaar. Zo min mogelijk uitvoerige theoretische beschouwingen, en zo veel mogelijk een poging om op een juridisch correcte maar ook pragmatische wijze tot een oplossing te komen. Aldus zou de jurist niet alleen meer inzicht moeten verwerven in de materie, maar ook en vooral een haalbare oplossing vinden voor een probleem dat hem in de praktijk bezig houdt.

De reeks *Knelpunten* heeft steeds een dubbel luik.

Vooreerst is er een studieavond, zowel te Leuven als te Kortrijk, waarin de knelpunten van de gekozen materie door een aantal specialisten worden behandeld. De studieavond moet kort en krachtig zijn: aanvang om 18 uur en einde ten laatste om 21 uur. Aldus zou het voor de praktijkjurist mogelijk moeten zijn om op het einde van een gevulde werkdag een drietal uren vrij te maken, zonder dat deze activiteit al te zwaar interfereert met de drukke agenda. Daarnaast is er een boek met de uitgewerkte teksten van de diverse uiteenzettingen.

Het vierde nummer in de reeks is het voorliggende boek *Knelpunten Dienstencontracten*. Op de studieavonden te Leuven op 18 oktober 2006 en te Kortrijk op 25 oktober 2006 hebben vier experts, Paul Alain Fories, Wim Goossens, Bernard Tilleman en Patrick Wéry talloze knelpunten op een rij gezet rond alle mogelijke aspecten van de dienstencontracten.

Van deze uiteenzettingen kan u in dit boek de uitgewerkte neerslag vinden. In de eerste bijdrage behandelt Wim Goossens diverse concrete en actuele knelpunten rond aanneming van werk. Paul Alain Fories schildert de recente ontwikkelingen over lastgeving. Daarna situeert Patrick Wéry de kosteloze dienstencontracten eerst in een ruimere context, waarna hij een aantal praktische vragen bespreekt. Tot slot krijgen wij van Bernard Tilleman een uitvoerige analyse van de nieuwste evoluties op het vlak van het sekwester.

Prof. Dr. Bernard Tilleman

Prof. Dr. Alain Verbeke

Contract & Vermogen Onderzoeksalliantie

www.law.kuleuven.be/contract.vermogen/

INHOUD

WOORD VOORAF	v
KNELPUNTEN – AANNEMING VAN WERK	
WIM GOOSSENS	1
1. Inleiding	1
2. Totstandkoming van de aannemingsovereenkomst: de invloed van regels van openbare orde	2
2.1. Algemeen	2
2.2. Fiscale wetgeving en wetgeving inzake ruimtelijke ordening	3
2.3. De vestigingswetgeving	5
2.4. Gevolgen van de nietigheid	7
3. Aansprakelijkheid	11
3.1. Tienjarige aansprakelijkheid – termijn	11
3.2. Gemeenrechtelijke contractuele aansprakelijkheid / vermoeden van kennis van het gebrek	13
3.3. De “rechtstreekse” aansprakelijkheid van de verkoper van goederen ten opzichte van de medecontractant van de aannemer (zijn koper)	15
4. Onderaanneming	20
4.1. De rechtstreekse vordering van de onderaannemer op de bouwheer (art. 1798 B.W.)	20
4.2. De rechtstreekse aansprakelijkheid van de onderaannemer ten opzichte van de bouwheer	27
4.3. Het conflict tussen het voorrecht van de onderaannemer en de pand op de handelszaak	30
LE MANDAT – DÉVELOPPEMENTS RÉCENTS	
PAUL ALAIN FORIERS	31
1. Deux aspects de la jurisprudence relative aux obligations des parties au contrat de mandat	31
1.1. Le pouvoir du juge de modérer la rémunération du mandataire	31
1.2. Substitution de mandataire : la situation de l’avocat qui charge un huissier d’un acte de son ministère	36

2.	Deux aspects de la jurisprudence touchant au mécanisme de la représentation	40
2.1.	Représentation et excès de pouvoir – mandat apparent et ratification	40
	A. Mandat apparent	40
	B. Ratification	42
2.2.	Représentation et faute quasi-délictuelle du mandataire	48

LES CONTRATS DE SERVICES GRATUITS

	PATRICK WÉRY	59
1.	Les contrats de services gratuits placés dans leur contexte	60
1.1.	Le contrat de services gratuits, un contrat de bienfaisance parmi d'autres	61
1.2.	Contrats de services gratuits et quasi-contrats	66
1.3.	La distinction entre le contrat de services à titre gratuit et l'acte de pure complaisance ou de courtoisie	68
1.4.	Volontariat et contrat de services gratuits	70
2.	Questions choisies relatives aux contrats de services gratuits	72
2.1.	Application de la théorie générale des contrats aux conventions de services gratuits	73
2.2.	La qualification des contrats de services gratuits innommés	78
2.3.	L'expansion du « titre onéreux »	80
2.4.	Un contrat <i>intuitu personae</i>	82
2.5.	La responsabilité contractuelle du débiteur bénévole	84
2.6.	Une réminiscence discutable de la gratuité du mandat : la réductibilité du salaire du mandataire	92

SEKWESTER

	BERNARD TILLEMAN	97
1.	Omschrijving van de rechtsfiguur van het sekwester	97
2.	Conventioneel sekwester	99
2.1.	Constitutieve bestanddelen van het conventioneel sekwester	99
	A. Conventioneel sekwester: een voorovereenkomst tot het sluiten van een bewaargevingsovereenkomst	99
	B. Toepasselijkheid van de regels van de gemeenrechtelijke bewaargeving op het conventioneel sekwester	100
	1. Algemeen	100
	2. Voornaamste verschillen tussen het sekwester en de gemeenrechtelijke bewaargeving	101

C.	Overeenkomst door één of meer personen?	104
D.	Voorhanden zijn van een geschil	105
2.2.	Bezoldiging van het conventioneel sekwester	106
A.	Het conventioneel sekwester is om niet of onder bezwarende titel.	106
1.	Principiële mogelijkheid tot bezoldiging van het conventioneel sekwester	106
2.	Recht op bezoldiging bij afwezigheid van enige uitdrukkelijke bepaling	106
3.	Recht op vergoeding van de kosten.	106
B.	Bevoorrecht karakter van de bezoldiging	107
C.	Personen aan wie de bezoldiging en de kosten ten laste kunnen worden gelegd	107
D.	Criterion ter bepaling van de zorgvuldigheidsnorm	108
2.3.	Beëindigingsgronden van het conventioneel sekwester	108
A.	Einde van het geschil	109
B.	Toestemming van de belanghebbende partijen	109
C.	Wettige reden	111
D.	Overlijden van de sekwester	111
3.	Gerechtigd sekwester	111
3.1.	Algemene omschrijving van de rechtsfiguur van het gerechtigd sekwester.	111
A.	Een conservatoire maatregel van voorlopige aard	111
B.	Situatie waarin een gerechtigd sekwester wordt aangesteld.	114
1.	Gevalen waarin de aanstelling van een gerechtigd sekwester wettelijk mogelijk is.	115
2.	Onder welke omstandigheden acht de rechter de aanstelling van een sekwester opportuun?	128
3.	Juridische beperkingen?	136
C.	Voorwerp van het gerechtigd sekwester	137
1.	Gespecificeerde zaken	137
2.	Roerende of onroerende goederen	138
3.	Lichamelijke of onlichamelijke zaken.	138
4.	Geldsom	141
5.	Titels die gemeenschappelijk zijn aan de nalatenschap (art. 842, laatste lid B.W.)	142
D.	Persoon van de sekwester	143
1.	Wie kan tot sekwester worden aangesteld?	143
2.	Vereiste van aanvaarding van benoeming	146
3.	Persoonlijk karakter van de uitoefening van de opdracht als sekwester.	147

E.	Bevoegdheden van de het gerechtelijk sekwester	147
1.	Verplichting tot bewaring en behoud als bewaarnemer en een accessoir mandaat	147
2.	Vereiste van nauwkeurige omschrijving in het aanstellingsbesluit	148
3.	In principe puur conservatoire bevoegdheden	148
F.	Verplichtingen van de sekwester	156
G.	Einde van het mandaat van de gerechtelijk sekwester	157
1.	Wettige reden	157
2.	Einde van het geschil	157
3.	Opheffing van het sekwester door de rechter	158
4.	Toestemming van alle belanghebbende partijen	158
H.	Gerechtelijk sekwester over aandelen van een vennootschap	159
1.	Gevallen waarin een sekwester kan worden aangesteld over aandelen	159
2.	Wenselijkheid van de aanstelling	164
3.	Bevoegdheid van de sekwester	165
4.	Bevoegde rechtbank	171
I.	Sekwester over bewijsmateriaal	171
1.	Een bewarend beslag over bewijsmateriaal is niet mogelijk	172
2.	Een ogenschijnlijk recht op het bewijsmateriaal waarvan men het sekwester vraagt	173
3.	Vereiste dat de sekwestratie van het bewijsmateriaal de belangen van de wederpartij niet onherroepelijk schaadt	176
4.	Opdracht van de sekwester over het bewijs- materiaal: puur bewarend	177
J.	Gerechtelijk sekwester over de vennootschap en aanverwante rechtsvormen	179
1.	Sekwester versus voorlopig bewindvoerder	179
2.	De expert-bewaarnemer over de vennootschap	179
K.	De bezoldiging van het gerechtelijk sekwester	183
1.	De rechter bepaalt in beginsel de bezoldiging	185
2.	Van wie kan de gerechtelijk sekwester betaling van zijn kosten of van zijn bezoldiging vorderen?	185
3.	Bevoorrecht karakter van de bezoldiging	186
4.	Kosten	188
4.	HET WETTELIJK SEKWESTER	188
4.1.	Sekwester bij beslag (art. 1961, 1° B.W.)	188
4.2.	Gereed aanbod tot betaling	190

4.3.	Wettelijk sekwester voorzien door bijzondere wetten.	191
A.	Scheepskapitein.	191
B.	Wettelijk sekwester door ambtenaren van bosbeheer	191
C.	Wettelijk sekwester over de goederen van een weerspannige	192
D.	Wettelijk sekwester over vervoerde goederen/ bevrachting.	192
E.	Wettelijk sekwester over bedorven voedingsmiddelen	193
F.	Wettelijk sekwester over aandelen in beleggings- ondernemingen en kredietinstellingen	193
G.	Wettelijk sekwester over documenten van een cliënt waarover een vastgoedmakelaar beschikt die zijn aanspraken ten opzichte van een cliënt kunnen staven. . . .	194
H.	Wettelijk sekwester in het kader van de WHPC	195
I.	Wettelijk sekwester over telecommunicatieapparatuur . . .	195

